

پژوهشگاه بینالمللی زلزلهشناسی و مهندسی زلزله

پایان نامه دکتری مهندسی عمران- مهندسی زلزله

تعیین مدول برشی و نسبت میرایی مصالح ریزدانه غیراشباع در بارگذاری تناوبی و شرایط کنترل مکش

دانشجو: مهنوش بیگلری

اساتید راهنما: دکتر محمد کاظم جعفری دکتر علی شفیعی

تقدیر و تشکر

خداوند را سپاس می گویم که توفیق داد تا قطرهای از شهد شیرین اقیانوس علم را بنوشم، ناشناختههایی را بشناسم و نادیدههایی را ببینم.

اکنون که این تحقیق را به پایان رسانیدهام جای آن است که از زحمات اساتید، دوستان، سازمانها و شرکتهایی که در این مسیر یاریم دادند تشکر و قدردانی کنم که "من لم یشکر الخلوق لم یشکر الحالق". در ابتدا لازم میدانم که مراتب قدردانی خود را از اساتید محترم آقایان دکتر محمد کاظم جعفری و دکتر علی شفیعی اساتید راهنمای این رساله و آقای Prof. Claudio Mancuso و خانم Prof. Anna من میاتید دانشکده ژئوتکنیک و هیدرولیک دانشگاه فدریکو دوم که در مراحل مختلف این تحقیق راهنماییهای ارزنده شان راهگشای مشکلاتم بود، ابراز دارم.

مسلماً اگر کمکهای دوستانه و حرفهای دوستانی چون آقایان مهندس Adolfo Cavallari و مهندس Carla و مهندس Carlo Adami Carlo Adami از شرکت Megaris و آقای روبن اسحاق از شرکت صنایع مکانیک خاک ایران در ساخت و راهاندازی دستگاه سه محوری تناوبی با قابلیت کنترل مکش نبود، دستیابی به این ابزار با مشکلات فراوانی روبرو میشد، که بدین وسیله از ایشان تقدیر و تشکر مینمایم.

در خاتمه از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، برای حمایت مالی از این تحقیق در طول دوره تحقیقاتی، آزمایشگاه دینامیک خاک دانشگاه فدریکو دوم، برای پذیرش اینجانب در دوره فرصت مطالعاتی، پژوهشگاه بین المللی زلزلهشناسی و مهندسی زلزله برای تأمین مالی تجهیزات ساخته شده و شرکت صنایع خاک چینی ایران برای تأمین رایگان خاک کائولینیت زنوز تشکر و قدردانی می کنم.

چکیدہ

تحقیق حاضر به بررسی مدول برشی و نسبت میرایی خاک کائولینیت متراکم شده در شرایط کنترل مکش می پردازد. مدول برشی و نسبت میرایی اولیه در کرنشهای کوچک بوسیله ابزار ستون تشدید با قابلیت کنترل مکش توسعه یافته در دانشگاه فدریکو دوم، و در کرنشهای متوسط تا زیاد توسط دستگاه سهمحوری تناوبی با قابلیت کنترل مکش ساخته شده در جریان این رساله در پژوهشگاه بین المللی زلزلهشناسی و مهندسی زلزله اندازهگیری شدهاند. رفتار این خاک در کرنشهای کوچک در مسیر تحکیم همسان، تر و خشک شدگی و در دو شرایط عادیتحکیمیافته و بیشتحکیمیافته در طی مسیرهای تنش پیچیدهای آزموده شده است. درحالیکه، رفتار مشاهده شده در کرنشهای کوچک در شرایط بیشتحکیمیافته از نظر کیفی مشابه نتایج مطالعات پیشین بودهاست، نتایج آزمایشها در خاکهای عادیتحکیمیافته، رفتار متفاوتی از آنچه قبلاً در شرایط کاهش مکش گزارش شده بود، نشان میدهند. این نتایج روشن کننده نقش مهم دو پارامتر نسبت تخلخل و درجه اشباع بر مدول برشی اولیه خاکهای غیر اشباع است. از آنجا که نتایج اخیر نشان دادند که مدلهای موجود برای تخمین مدول برشی اولیه خاکهای غیر اشباع، قادر به پیشبینی این پارامتر در مسیر تر شدگی در خاکهای عادیتحکیمیافته که به پدیده فروریزش منجر میشوند، نیستند، لازم بود تا مدل جدیدی با قابلیتهای بیشتر توسعه یابد. این مشکل با بنا نهادن مدل جدیدی بر پایه مدل الاستوپلاستیک پیشرفتهای که قابلیت تشریح نسبت تخلخل و درجه اشباع را دارد، در این رساله حل شدهاست. معادله مدول برشی اولیه پیشنهادی با جایگزین کردن دو متغیر حالت تنش؛ تنش میانگین اسکلت و متغیر قیدی، در مدلی که پیشتر برای خاکهای اشباع ارائه شده بود و با اضافه کردن تابعی جدید بر حسب درجه اشباع، توسعه یافته است. مقایسه بین نتایج آزمایشگاهی و مدول برشی اولیه تخمین زده شده با این مدل، نه فقط تطابق خوبی نشان میدهد، بلکه بیانگر رابطه واحدی است که در هر دو شرایط اشباع و غیر اشباع قابل استفاده میباشد. بخش دوم تحقیق، پس از تشریح ابزار ساخته شده، به بررسی پارامترهای دینامیکی در کرنشهای برشی متوسط تا زیاد (^۲۰۱۰ تا ^۲۰۰) در شرایط عادیتحکیمیافته می پردازد. نتایج هماهنگ با نتایج آزمایشهای انجام شده بر خاکهای اشباع، نشان میدهند که با افزایش کرنش برشی، مدول برشی کاهش و نسبت میرایی افزایش می یابد، با این تفاوت که افزایش مکش در کرنشهای برشی یکسان، موجب سخت ر شدن نمونه ها، افزایش مدول برشی و کاهش نسبت میرایی میشود. این اثرات در مدل جدیدی که از ارتقاء مدل ارائه شده توسط محققین پیشین در زمینه رفتار خاکهای اشباع، وارد شده است و در این مدلها نیز نتایج حاصل از مدل با آزمایش تطابق خوبی دارد. بعلاوه در کنار آزمایشهای انجام شده برای تعیین پارامترهای دینامیکی، مکش اولیه نمونه نیز توسط دستگاه تنسیومتر با ظرفیت بالا اندازه گیری شده که شرح عملیات به تفصیل در رساله ارائه شده است.

واژههای کلیدی

خاک غیر اشباع، مدول برشی، نسبت میرایی، مدلسازی، آزمایش سه محوری تناوبی کنترل مکش، آزمایش ستون تشدید کنترل مکش، خاک رس لاغر

فهرست مطالب

ن	عنوان
ده	چکیدہ
۵. ۲	مقدمه
اول مرور مطالعات پیشین بر رفتار خاکها تحت بارگذاری لرزهای و در شرایط غیر اشباع	فصل او
- مقدمه	۱ – ۱ – ما
- رفتار خاک تحت بارگذاری لرزهای	۱-۲- رو
۱-۲-۱ - متغیرهای مؤثر بر رفتار مکانیکی خاکها	
۱-۲-۱ -۱ - عوامل مؤثر بر سختی برشی اولیه	
۱-۲-۱-۲- عوامل مؤثر بر سختی ناحیه غیر خطی	
۱-۲-۲ اندازه گیری مدول برشی و میرایی	
۱–۲–۳– مدلسازی رفتار غیرخطی	
- تأثير شرايط غير اشباع	۱ –۳– تأ
۱–۳–۱– متغیرهای حالت تنش در مکانیک خاکهای غیر اشباع	
۱–۳–۲- رفتار تغییر حجمی	
۱-۲-۳-۱ سطح حالت	
۱ – ۳ – ۲ – ۲ – ۳ – تراکم پذیری	
۱-۳-۲-۳- مسیرهای تر و خشک شدگی	
۱ –۳ –۳ – مقاومت	
۱ –۳ –۳ – مقاومت برشی	
۱ –۳–۳–۲– مقاومت برشی در تغییر شکلهای کوچک	
۱–۳–۵– مدلسازی رفتار المان حجمی خاک غیر اشباع	
۱–۳–۵–۱ – مدلسازی رفتار مکانیکی	
۱–۳–۵–۲ مدلسازی رفتار هیدرو-مکانیکی	
۲-۵-۳-۱ جمع بندی	
، دوم ابزار آزمایش و روشهای اندازهگیری	فصل د
٥	

87	۲–۱– مقدمه
87	۲-۲- مشخصات ابزار آزمایشگاهی مورد نیاز برای خاکهای غیر اشباع
87	۲-۲-۱ - کنترل مکش
۶۳	۲-۲-۱ -۱ - روش انتقال محورها
99	۲-۲-۱-۲ روش اسمزی
۶۹	۲-۲-۱-۳- روش کنترل رطوبت محیطی
۷۱	۲-۲-۲- اندازه گیری تغییر شکلهای حجمی
۷۱	۲–۲–۲–۱ – سیستمهای بر پایه اندازه گیری تغییرات ارتفاع سیال سلولی
٧٣	۲-۲-۲-۲- سیستمهای بر پایه اندازه گیری تغییرات حجم سیال سلولی
٧۴	۲-۲-۲-۳- سیستمهای بر پایه اندازه گیری هوا و آب جابجا شده
۷۵	۲–۲–۲+ سیستمهای بر پایه اندازه گیری مستقیم تغییر شکل
۷۶	۲-۲-۳- اندازه گیری تغییرات درصد رطوبت
۷۸	۲-۳- دستگاه ستون تشدید- برش پیچشی با قابلیت کنترل مکش به روش انتقال محورها
٨٠	۲–۳–۱ – شرح ابزار آزمایش
٨٠	۲-۳-۱ -۱ - سلول محصور کننده
٨٢	۲-۳-۲ سیستم اعمال و رصد تنش
٨۵	۲–۳–۱–۳– ابزار اندازه گیری تغییر شکل
٨٨	۲–۳–۱–۴ سیستم اندازهگیری درصد رطوبت
٩٠	۲-۳-۱-۵- سیستم کنترل و اندازه گیری فشار و تغییرات حجم
۹١	۲-۳-۲ انجام آزمایش خودکار
٩٢	۲-۳-۲ - جعبه ابزار کنترل
٩٢	۲-۳-۲-۱-ابزار جمعآوری داده
٩٢	۲-۳-۲-۳- مدیریت اجزاء
٩٣	۲–۴– تنسيومتر با ظرفيت بالا
94	۲-۴-۲ کاویتاسیون
94	۲-۴-۲ -۱ - تعریف کاویتاسیون
۹۵	۲-۴-۲- چگونگی وقوع کاویتاسیون
۹۵	۲-۴-۲- ۳- چگونه میتوان از کاویتاسیون جلوگیری کرد
۹۷	۲-۴-۲- طراحی تنسیومترهای با ظرفیت بالا (مروری بر تنسیومترهای موجود)
٩٩	۲–۴–۳– اجزاء تنسيومتر با ظرفيت بالا دانشگاه فدريكو دوم

فهرست شكلها

صفحه	عنوان
٣	شکل(۱–۱): رفتار یک المان خاک تحت اثر برش ساده متغیر در زمان بصورت نامنظم
٣	شکل(۱-۲): تعریف پارامترهای سختی برشی، G، و عامل میرایی، D، برای یک سیکل تنش- کرنش
*	شکل(۱-۳): سطوح تغییر شکل و زمینههای رفتار مکانیکی خاک در شرایط سیکلهای برش ساده
۶	شکل(۱-۴): اثر تاریخچه تنش بر سختی برشی چهار نوع خاک ریزدانه (Rampello و همکاران، ۱۹۹۵)
٨	شکل(۱–۵): همبستگی بین γ _۱ و γ _۷ و شاخص خمیری (Vinale و همکاران، ۱۹۹۵)
١٠	شکل(۱-۶): نمایش مماس بر هر منحنی بارگذاری یا باربرداری
١٢	شکل(۱-۷): ارائه الگووار از آب میان بافتی و آب حجمی (از Wheeler و همکاران، ۲۰۰۳)
١٣	شکل(۱-۸): نحوه قرار گیری هوا و آب در حفرهای از خاک (Sharma، ۱۹۹۸)
14	شکل(۱–۹): آب میان بافتی: تأثیر مکش بر توزیع تنش بین ذرات (Mancuso و همکاران، ۲۰۰۲)
۱۵	شکل(۱۰-۱۰): اثر مکش بر آب میانبافتی و آب حجمی (Mancuso و همکاران، ۲۰۰۲)
18	شکل(۱–۱۱): تعیین مقدار فشار ورود هوا و درجه اشباع پسماند: الف) شکل منحنی، ب) درجه اشباع به
	عنوان تابعی از مکش مؤثر (از Brooks و Corey، ۱۹۶۴)
۲.	شکل(۱-۱۲): تعیین آزمایشگاهی سطح حالت: الف) نتایج آزمایشهای تحکیم در شرایط مکش ثابت، ب)
	نتایج ازمایشهای کاهش مکش در شرایط تنش خالص ثابت، ج) ارائه سه بعدی نتایج (Matyas و مساعنسامهایی Act معدر)
	۳۵۱٬۳۶۸، ۲۹۸۱) شکا (۱–۱۷): آزمایش تحکیم همهجانبه در مکش ۲۰۰ کیلم پاسکال در وی خاک متراکم کائولن ترکیب
11	شده با بنتونیت (Sharma، ۱۹۹۸)
7 F	۔ شکل(۱–۱۴): تغییر در ساختار ذرات در اثر افزایش در تنش متوسط خالص (بارگذاری) و کاهش در مکش
11	(فروریزش) (Gens، ۱۹۹۵)
۲۵	شکل(۱–۱۵): تأثير تنش متوسط خالص پديده تورم و فروريزش: الف) مسير تنش ب) رفتار مشاهده شده در
	مسیرهای FD و Josa و همکاران، ۱۹۸۷)
۲۵	شکل(۱-۱۶): فروریزش در نمونه اشباع با آزمایش تحکیم در شرایط کنترل مکش (Suriol و همکاران،
	(१९१८)

شکل(۱–۱۹): تأثیر سیکلهای تر و خشک شدگی بر خاک رس Boom (Alonso و همکاران، ۱۹۹۵)

شکل(۱-۴۳): مدل مفهومی Sharma (۱۹۹۸): رفتار در طول مسیر ABC تر و خشک شدگی، در تنش
$$a_{F}$$
 میانگین خالص ثابت ($p - u_{a}$) درون سطح تسلیم (Sharma، Sharma)

شکل(۱–۴۴): مدل مفهومی Sharma، ۱۹۹۸، ۱۹۹۸: تتایج تسلیم مراحل خشک شدگی در تنش میانگین خالص مد شکل (۱۹۹۸): ثابت (
$$p - u_a$$
) ثابت ($p - u_a$)

- شکل(۴-۸۴): نسبت میرایی برحسب کرنش برشی برای آزمایش ZK8 217
- شکل(۴-۸۵): مدول برشی برحسب کرنش برشی برای سیکلهای اول آزمایشهای ZK6، ZK6 و ZK8 ۲۱۳

شکل(۴-۹۰): نسبت میرایی برحسب کرنش برشی برای سیکلهای سوم ازمایشهای ZK6 و ZK8 و ZK8 518 ۔ برحسب کرنش درشی درای، سیکلمای، بنچہ آنمادشمام، 7K6، 7K7، 9X7